

Рецензия

върху дисертацията на Райна Георгиева Николова

на тема „Рефлексията за жената в творчеството на две писателки от ранно-модерна Венеция – Модерата Фонте и Лукреция Маринели“

с научен ръководител проф. д.н. Ангел Ангелов

ЮЗУ „Неофит Рилски“ - Благоевград

Факултет по изкуства

Катедра „Културология“

Предложената дисертация в общ обем 381 страници се състои от увод, три глави, заключение, две приложения и солидна библиография на няколко езика. С оглед качествата на текста, които далеч надхвърлят изискванията за посочената степен, ще си позволя да не се спирам на текста глава по глава, а да очертая няколко основни негови приноса.

Степента „доктор“ е научно-образователна и от доста години насам много от текстовете, които се защитават като дисертации, напълно отговарят на това определение. Предлагат се текстове, на които им личи, че са първи опити в науката. В случая с Райна Николова имаме представен текст, който – както се спомена – далеч надхвърля изискванията на степенята, за която кандидатства. Затова и бързам да кажа, че дисертацията представлява едно изключително зряло, широкомащабно и изключително професионално направено научно изследване, което не просто заслужава да бъде удостоено със степенята „доктор“, но и следва да бъде издадено

като книга, защото така би заело своето достойно място сред важните културологични изследвания у нас.

Кои са другите му общи отличителни особености? Отлична структурираност, която следва модела въведение, изложение, обобщение във всяка глава и работи на принципа представяне на теории и онагледяване чрез конкретни казуси, най-често места или текстове. Великолепно овладян понятиен апарат, чиято много коректна употреба детайлно се обяснява и защитава. Анализ на съществуващата критическа литература на английски, италиански и френски език по проблематиката на дисертацията. Истинска интердисциплинарност на методите, в която литературознание, културология, икономика, социални науки и пр. отлично се балансират, доколкото е предложен подход за разглеждане на творбите именно като феномен не само на историята на пола, но и на социалната, интелектуалната, идейната и културна история. Не зная дали докторантката и нейният научен ръководител биха се съгласили, но без да е търсено и заявявано, се е получило нещо като прилагане на методите на Новия историзъм в изследването. Защото от една страна текстовете, които се анализират, биват контекстуализирани, а от друга самият контекст се текстуализира. Казано по друг начин, абсорбациите на езици, почерци, дискурси, мислене са ключов подход при конкретните прочити и анализи.

Други достойнства са: работа с най-нови теории и виждания, така че изследването наистина да може да се ситуира в рамките на 21. в. Тук може би бих си позволила да кажа, че малко не ми достига привнасяне и на гледни точки от феминизма на авторки, които усилено изследват женския език и женското писане от типа на Юлия Кръстева, Елен Сиксу, Люс Иригаре, Торим Мой. Вярно е, че акцентът на изследването е друг, че негов обект е ранната модерност, че за него е важен италианският дебат, но едно отваряне по посока на идеи от тези авторки би дало още интересни

ключове за интерпретация. Особено що се отнася до българската литературоведска традиция. Вярно е, че в прегледа на променените нагласи към историята на жените и проблематиката, свързана с пол, род, език, тяло и женските изследвания е подхотдено съвсем схематично, защото това не е цел на дисертацията, но в името на коректността е добре този контекст да не е така на едро, защото както в световната, така и в българската традиция има много представителни текстове, които е добре поне да бъдат споменати, а не да се приписва единствено на изследване на Силвия Петрова например „проследяване на значенията на „джендър“, „феминистко“, „женско“, „женствено“, при наличието на азбучни за българския феминизъм изследвания, като тези на Миглена Николчина, в които споменатото отдавна е направено. Подобни обобщения стоят лековато на фона на другите изключително мотивирани и добре защитени обобщения.

Но като говорим за българско литературознание, изследването на Райна Николова е приносно с въвеждането на нови проблеми в него, както и на направените анализи на творчеството на Модерата Фонте и Лукреция Маринели в контекста на цялостната дискусия „върху природата и ценността на човека, която става значим феномен на западноевропейската мисъл и култура в продължение на столетия“ и представяне на български на част от произведенията им, които до този момент са непознати на българските читатели. А не на последно място и с въвеждането в проблематиката, свързана със защита и порицание на жените, т. нар. *querelle des femmes*, особено що се отнася до гледните точки и италианската традиция. Всичко това е позволило на авторката да изведе структурите и социалните и културните модели, които стоят в основата на рефлексията на двете писателки към един от основните проблеми за цялата западноевропейска култура за *superiorità/inferiorità* (превъзходство/

непълноценност) на мъжа и жената. Много съществена част от дисертацията, която също е приносна, е посветена и на историческата реконструкция на „венецианската изключителност“ през XVIв., както и на реконструкция на правната и социална самоличност/образ/образност на жените във Венецианската република от края на XVI в.

Обобщено може да се каже, че проблематиката, която Райна Николова е избрала за дисертацията си, е слабо разработена и посвещаването на цял труд върху нея е сериозен опит за добавяне на ракурси в съвременните изследвания върху женското присъствие и писане във Венеция през ранната модерност.

Авторефератът коректно предава съдържанието на работата, а приносите са ясно и добре формулирани. Статиите са достатъчен брой и са публикувани в сериозни издания.

Като имам предвид показаните от Райна Николова умения да концептуализира и анализира, както и сериозните знания, които тя демонстрира, убедено гласувам да ѝ бъде присъдена образователната и научна степен „доктор“.

Проф. д-р Амелия Личева,

Софийски университет „Свети Климент Охридски“

